

Vlaanderen
is kansrijk opgroeien

Starten met kinderopvang

Opgroeien

opgroeien.be

Hoe start je een opvang voor baby's en peuters?

Wat fijn dat je overweegt om een eigen kinderopvang te organiseren! **Kinderopvang is een waardevolle en belangrijke maatschappelijke taak**: kinderen stimuleren in hun ontwikkeling, gezinnen ondersteunen en samenwerken met anderen.

Het organiseren van kinderopvang vereist veel aandacht en inzet. Daarom zijn we op zoek naar **goed voorbereide starters** die voldoende beleidsvoerend vermogen hebben om deze uitdaging aan te gaan. Vanaf 1 juli 2024 moet je daarom als organisator of potentiële organisator **een starterstraject** afronden voordat je een vergunning kunt aanvragen.

Deze brochure biedt een **overzicht** van wat er komt kijken bij het starten van een kinderopvang:

1. Het belang van **beleidsvoerend vermogen**.
2. Het verplichte **starterstraject** voor organisatoren van kinderopvang.
3. De **stappen** die je neemt.

Daarnaast bevat de brochure **handige checklists** om je op weg te helpen en **contactgegevens** voor informatie en vragen.

We wensen je veel succes!

Dieter Vanhecke

Opgroeien - afdelingshoofd Kinderopvang

Het belang van beleidsvoerend vermogen

Wat is beleidsvoerend vermogen?

Beleidsvoerend vermogen betekent **de capaciteit hebben om een beleid te voeren**. Je zorgt hierbij voor de nodige ondersteuning van je organisatie en van je medewerkers. Daarvoor kan je een beroep doen op experts, zoals een ondersteuner beleidsvoerend vermogen, een (pedagogische) coach op de werkvloer, een mentor of een boekhouder.

Volgens de regelgeving voor kinderopvang bestaat beleidsvoerend vermogen uit:

- **Duidelijk leiderschap.** Je zorgt ervoor dat iedereen samenwerkt en weet wat de taken, rollen en verantwoordelijkheden zijn. Iedereen kent de visie van je opvang en past dit toe op de werkvloer. Elke dag opnieuw.
- **Geïntegreerde aanpak.** Je pakt de verschillende kwaliteitsaspecten samen aan. Ze staan niet los van elkaar: infrastructuur, veiligheid en gezondheid, omgang met de kinderen en de gezinnen, personen die in de opvang werken, organisatorisch management en samenwerking.
- **Reflectieve, proactieve en reactieve houding.** Je denkt na over je aanpak, houdt rekening met de feedback van medewerkers, ouders en andere betrokkenen. Je kijkt vooruit, neemt initiatief en gaat aan de slag met toekomstverwachtingen. Je reageert passend op zowel positieve als negatieve signalen.
- **Innovatieve houding.** De samenleving evolueert en regels veranderen. Als organisator hou je daar rekening mee en durf je je werking vernieuwen als dat nodig of nuttig is.

- **Doeltreffende communicatie en transparantie.** Je zorgt ervoor dat de nodige informatie tijdig bij medewerkers terecht komt. Je doet dat op een duidelijke, heldere manier. Je besteedt bijzondere aandacht aan communicatie met elk gezin.
- **Samenwerking. Kinderopvang is geen eiland.** Er is een dorp nodig om een kind groot te brengen. Je hebt anderen ook nodig om je opvang te organiseren en te verbeteren: Opgroeien, het lokaal bestuur, het Lokaal Loket Kinderopvang, lokale partners ...

Het is belangrijk om je werking te **documenteren** om jouw beleidsvoerend vermogen in de praktijk te brengen en te kunnen aantonen. Je kiest zelf hoe je documenteert, op maat van wat jouw kinderopvang nodig heeft.

Waarom beleidsvoerend vermogen?

Kinderopvang is meer dan kinderen verzorgen en begeleiden. Kinderopvang is ook organiseren en een beleid uitstippelen. Als organisator ontwikkel je een visie, sluit je overeenkomsten met ouders, stuur je medewerkers aan, beheer je de financiën en werk je samen met partners.

Je draagt als organisator de **eindverantwoordelijkheid** voor de kinderopvang. Binnen de kaders van de regelgeving krijg je het vertrouwen en de autonomie om de organisatie naar eigen inzicht vorm te geven. Je beslist zelf hoe je de zaken aanpakt, op maat van jouw opvang. Je zorgt ervoor dat iedereen in jouw organisatie bijdraagt aan een kwaliteitsvolle kinderopvang.

Het verplichte startertraject voor organisatoren van kinderopvang

Waarom?

Het is belangrijk dat startende organisatoren goed van start gaan en ook **succesvol blijven**.

Een **grondige voorbereiding** en beoordeling van **het beleidsvoerend vermogen** vergroten de kans op duurzaam succes.

Wanneer?

Je moet het **startertraject** volgen:

- als je een volledig **nieuwe** kinderopvang opricht;
- bij een **overname** van een bestaande kinderopvang;
- wanneer je gezinsopvang **omschakelt** naar groepsopvang of omgekeerd.

Wat?

Het traject begeleidt je tijdens je start. Het startertraject omvat verschillende stappen waarmee je aan de slag gaat.

Na afronding van dit traject kan je bij Opgroeien **een vergunning voor kinderopvang aanvragen**.

STARTERSTRAJECT ORGANISATOR KINDEROPVANG

1. Infosessie volgen

Ben je nog geen organisator en wil je een kinderopvanglocatie opstarten? Dan volg je eerst een infosessie van Opgroeien.

2. Intentieformulier indienen

Je bezorgt een intentieformulier aan Opgroeien. Hierin toon je jouw competenties aan.

3. Kennismakingsgesprek

Opgroeien nodigt je uit voor een kennismakingsgesprek nadat je het projectintentieformulier hebt ingediend.

4. Begeleidingstraject

In het interactieve begeleidingstraject word je ondersteund bij de nodige competenties om kinderopvang te organiseren en bij de analyse van de leefbaarheid van je project.

[Meer weten over het starterstraject](#)

De stappen die je neemt voor de start

Stap 1: verkenning

Vóór je aan kinderopvang begint, moet je jezelf zo goed mogelijk **informer**: welke soorten kinderopvang bestaan er? Welke opleiding moet ik gevolgd hebben? Aan welke vereisten moet mijn infrastructuur voldoen? Kan ik subsidies krijgen? Welke verplichtingen heb ik als sociaal ondernemer?

Pas nadat je voldoende antwoorden hebt op je vragen, kan je **de juiste keuze maken** en je droom concreet maken. Het kan ook betekenen dat je er (nog) niet aan begint of dat je liever als begeleider in een bestaande opvang aan de slag.

Hier vind je de nodige informatie:

- Schat vooraf goed in waar er **nood** is aan kinderopvang en wat die nood precies is. Zo kan je in de volgende fase de plaats bepalen waar je wil starten, wie je doelpubliek is en voor hoeveel kinderen en op welke momenten je opvang zal aanbieden.
  - Informeer bij het lokaal bestuur en het Lokaal Loket van de gemeente waar je opvang wil organiseren.
  - Cijfers over het aanbod kinderopvang in elke gemeente vind je op [de website van Opgroeien](#).
- Kijk op **de website van Kind en Gezin** op [de pagina voor starters](#). Daar vind je al heel wat informatie en inspiratie.
- Beleidsvoerend vermogen is dé basisvoorwaarde voor vergunde kinderopvang van baby's en peuters. Benieuwd hoe anderen het doen? Op zoek naar inspiratie? Bekijk dan [deze webpagina beleidsvoerend vermogen](#).

- Om met kinderopvang te starten, moet je een vergunning aanvragen. Lees goed wat de start- en werkingsvoorwaarden zijn in **het referentiekader**. Dit kader biedt **een overzicht van alle voorwaarden, een toelichting én reflectievragen** waarmee je zelf aan de slag kan.
- De pedagogische kwaliteit, de manier waarop je met de kinderen en hun ouders omgaat, is erg belangrijk. **MeMoQ** biedt een aantal instrumenten waarmee je aan de slag kan gaan. Lees grondig **het pedagogisch raamwerk** door. Het geeft je een idee van wat pedagogische kwaliteit in de kinderopvang precies inhoudt en waarom dit zo belangrijk is.
- Subsidies kan je krijgen als je aan bepaalde **voorwaarden** voldoet. Voor subsidies zoals **inkomenstarief** moet Opgroeien eerst een oproep doen.
- Schrijf je in op **de nieuwsbrief kinderopvang**. Zo krijg je nuttige info en ben je op de hoogte van eventuele oproepen voor nieuwe subsidies.
- Kinderopvang is **sociaal ondernemen**. In de film '**Meer dan opvang alleen**' krijg je een verfrissende inkijk in de kinderopvang van vernieuwende ondernemers. Je kan er ongetwijfeld inspiratie uit putten maar maak je eigen keuzes voor jouw kinderopvang.
- Bij een kinderopvang zijn er heel wat **taken die ook van andere ondernemers worden verwacht**: een ondernemingsvorm kiezen, een ondernemingsnummer aanvragen, een ondernemingsplan en een financieel plan maken, contracten sluiten, de boekhouding opvolgen ... Unizo maakt deel uit van het ondersteuningsnetwerk Mentees en kan je hierbij helpen. Op hun pagina voor starters in de kinderopvang vind je [de adviespocket 'Mijn eigen zaak: kinderopvang'](#). Lees deze grondig door.

Om te weten wat er komt kijken bij het starten met kinderopvang kan je de **negen thema's** in de [Starterswijzer](#) overlopen.

Bekijk het filmpje en maak een login aan.

Stap 2: ontwerp

Nu je geïnformeerd bent over alles wat bij het organiseren van kinderopvang komt kijken, kan je je eigen kinderopvang beginnen uittekenen. Met de ingewonnen info en je eigen inzichten, denk je grondig na over hoe je alle aspecten van je opvang vorm zal geven. Je toetst dit af bij je omgeving of bij experts en stuurt je plannen waar nodig bij.

Tijdens deze fase moet je deelnemen aan **een infosessie georganiseerd door Opgroeien en Mentees**.

Om deze sessie te volgen heb je stap 1 ('verkenning') succesvol doorlopen en bekijk je '**je beleidsvoerend vermogen**' en '**je project**' in [de Starterswijzer](#). Deze sessie geeft je de kans je ideeën en plannen af te toetsen bij andere starters en experts.

Info en inschrijven kan je via [de website van Kind en Gezin](#).

Log in bij **de Starterswijzer** en ga naar het deel '**Je project**'.

Je vindt hier een aantal vragen die je plannen richting geven:

- Ben je zeker dat je zelf opvang wil organiseren of ga je toch liever (eerst) werken voor een andere organisator?
- Waar wil je met je opvang naartoe? Wie is je doelgroep en welke visie heb je?
- Wordt het een groepsovang of een gezinsopvang? Hoeveel plaatsen wil je aanbieden?
- Wanneer en waar wil je starten?
- Heb je al een naam voor je opvang?

De antwoorden op deze vragen zijn bepalend voor de verdere uitwerking van je project.

De ondernemingsvorm kiezen

De keuze van een ondernemingsvorm heeft gevolgen voor onder meer **je aansprakelijkheid en je belastingen**. Meer info over de mogelijke organisatievormen vind je op [de website van Unizo](#).

Een financieel gezonde kinderopvang

Tijdens het begeleidingstraject krijg je meer informatie over hoe je aan de slag kan met je **missie en visie**. Je verneemt hoe je een ondernemingsplan moet opmaken. Dit helpt je om in te schatten of je plan financieel haalbaar is. Het [Startkompas van Unizo](#) is dé leidraad hiervoor. Je maakt eerst een **organisatieplan** op. Op basis daarvan maak je dan je **een financieel plan**. Ondersteuners kunnen je begeleiden doorheen je proces.

Is je plan **financieel haalbaar**? Dan kan je een **timing** opmaken. Wees hierbij realistisch. Deze vragen kunnen je helpen:

- Ga ik een pand **kopen of huren**? Welke aanpassingen moeten hier nog gebeuren?
- Heb ik nog **ondersteuning** nodig voor ik verder aan de slag kan?
- Welke **formaliteiten** moet ik nog in orde brengen en wat zijn hier de procedures?
- Ga ik **op zoek naar financiële middelen**?
- Moet ik **medewerkers** zoeken?

Een goed netwerk

Een goed **netwerk** is onmisbaar. Wie kan je helpen om van je kinderopvang een succes te maken? Denk aan:

- de klantenbeheerders bij Opgroeien
- het ondersteuningsnetwerk Mentees
- het Lokaal Loket en het Lokaal Overleg Kinderopvang in je stad of gemeente
- andere kinderopvang en bedrijven in je buurt
- het ondernemersloket

In het begeleidingstraject wordt uitgebreider ingegaan op het ontwikkelen van jouw netwerk.

Kijk onder het luik 'Je netwerk' in de [Starterswijzer](#).

Checklist

Wanneer je deze vragen kan beantwoorden, ben je klaar om je project te gaan uitbouwen. Het begeleidingstraject ondersteunt jou om deze vragen te kunnen beantwoorden.

- Heb je een **duidelijke visie** voor je kinderopvang?
- Is het duidelijk hoe je jouw kinderopvang op een kwaliteitsvolle, veilige en gezonde manier zal kunnen **organiseren**?
- Zal je opvang **toegankelijk** zijn voor zo veel mogelijk gezinnen?
- Ga je voor een **gezins- of een groepsopvang**? Hoeveel kinderen wil je opvangen?
- Heb je zicht op je **organisatiemodel**? Hoeveel medewerkers zal je nodig hebben? Hoe ga je die werven? Zie je jezelf als coach voor een team?
- Weet je waar en wanneer je wil starten? Heb je een (ruwe) **timing** gemaakt?
- Heb je een **ondernemingsplan** gemaakt?
- Is je plan **financieel** haalbaar?
- Heb je zicht op het **netwerk** dat je nodig hebt om je plannen te realiseren?
- Heb je de nodige eerste **contacten** al gelegd?

Nog vragen of twijfels?

Heb je nog geen helder antwoord op al deze vragen? Is iets nog niet duidelijk? Twijfel je nog? Vraag dan advies aan **een ondersteuner bij Mentees** of aan **een klantenbeheerder van Opgroeien**.

Stap 3: voorbereiding

Je plannen zijn zorgvuldig uitgewerkt: je hebt een visie, een realistisch ondernemingsplan en een timing. Nu kan je aan het werk om je plannen uit te voeren. Wat staat je nog te doen?

Een pand kopen of huren en inrichten

- Ga na of het pand dat je wil kopen of huren, voldoet aan de vergunningsvoorwaarden. Je leest hierover meer in het deel '**Je infrastructuur**' van de Starterswijzer.
- Op [de website van VIPA](#) vind je **de vereisten voor je infrastructuur** in detail terug, samen met een handige afvinklijst en een rekenmodule.
- Het boek "[Speel- en leefruimtes in de voorschoolse kinderopvang](#)" van CEGO geeft je inspiratie voor het **inrichten van de ruimtes** voor de kinderen.

Opleidingen selecteren

- Op de website van Kind en Gezin vind je [info over opleidingen en vormingstrajecten](#). Denk niet enkel aan de verplichte kwalificaties en opleidingen. Je kan ook vormingen volgen over onderwerpen waar je meer over wilt leren of waar je extra aandacht aan wilt besteden. Verschillende organisaties bieden boeiende programma's aan die de moeite waard zijn om te verkennen.
- Bekijk zeker ook [de KMO-portefeuille](#).

Documenten voor ouders en kinderen voorbereiden

Je werkt **je huishoudelijk reglement** uit. Dit bevat alle info en afspraken voor je ouders. Daarnaast zijn er nog andere documenten die je nodig hebt om de opvang goed te organiseren: **de schriftelijke overeenkomst, het aanwezigheidsregister en de inlichtingenfiche**. Meer info en modellen vind je op [de website van Kind en Gezin](#).

Een risicoanalyse maken

Hierover lees je meer in het deel '**Je beleid rond veiligheid en gezondheid**' van de Starterswijzer.

Gedreven medewerkers zoeken

Tenzij je een gezinsopvang wil beginnen, heb je medewerkers nodig. Die hebben niet alleen de nodige kwalificaties, maar zijn ook gedreven en staan achter jouw visie. Denk ook aan de nodige formaliteiten.

- Zal je met meewerkende zelfstandigen werken of met werknemers?
- En wat met familie en vrienden die af en toe een handje toesteken?

Je leest er alles over in de Starterswijzer in het deel '**Jijzelf en anderen**' en op [de website van Unizo](#).

Denk zeker ook na over wat je zal doen wanneer medewerkers ziek worden of langere tijd afwezig zijn (zwangerschap, ouderschapsverlof ...).

Je project bekend maken

Lees het hoofdstuk '**Marketing**' in '**Jouw onderneming**' in de Starterswijzer. Nu kan je aan de slag met een folder, een website, sociale media en nog andere kanalen om te communiceren.

Je vergunning bij Opgroeien en andere documenten

Het is belangrijk om je **vergunning** van Opgroeien te hebben voor je start.

Denk ook aan de nodige verzekeringen, het brandweerafkeuring, het opportuniteitsadvies van je lokaal bestuur, de toelating van het FAVV (Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid), auteursrechtenmaatschappij Sabam ...

Checklist voor je de vergunning kan aanvragen

- Heb je een pand voor je kinderopvang (in je eigen huis, aangekocht of gehuurd)?
- Is je pand ingericht volgens de vereisten? Heb je een gunstig brandweerattest?
- Heb je alle gevraagde kwalificaties en attesten?
- Heb je de nodige verzekeringen (burgerlijke aansprakelijkheid, ongevallen ...)?
- Heb je contact met je ondernemingsloket? Heb je een ondernemingsnummer en - afhankelijk van de gekozen organisatievorm - de nodige formaliteiten (statuten, bestuurderslijst ...) in orde gebracht?
- Tenzij je gezinsopvang zal aanbieden, heb je een team van medewerkers?
- Heeft iedereen binnen je team de gevraagde kwalificaties en attesten?
- Voor je medewerkers in werknemersstatuut: is alles wettelijk geregeld (arbeidsovereenkomst, ongevallenverzekering, aangifte bij de RSZ ...)?
- Zijn er goede en duidelijke afspraken gemaakt met je team? Staan zij achter jouw visie? Is er een werkbare werkplanning? Zit de verstandhouding goed?
- Heb je een risicoanalyse gemaakt? Kunnen je medewerkers er steeds mee aan de slag?
- Heb je vorming gevolgd over zaken waarover je nog wil bijleren of waaraan je extra aandacht wil besteden?

- Is er een huishoudelijk reglement waarin alle praktische afspraken met de gezinnen zijn opgenomen?
- Heb je de modellen klaar voor de schriftelijke overeenkomst met de ouders, het aanwezigheidsregister en de inlichtingenfiche?
- Heb je de buurt ingelicht dat je zal starten met kinderopvang?
- Maak je jezelf bekend met een folder, een website en/of sociale media?
- Ben je bekend met het Lokaal Overleg en het Lokaal Loket Kinderopvang in je gemeente of stad? Ondersteunen zij jouw initiatief?
- Heb je een ondersteuner bij wie je terecht kan voor (pedagogisch) advies en met andere vragen over je werking?
- Heb je alle attesten van jezelf en indien nodig van je medewerkers verzameld?
- Wanneer nodig: heb je een opportuniteitsadvies van je lokaal bestuur?
- Klopt het financieel plaatje van je project nog?
- Wanneer nodig: ben je in orde met de voedselveiligheid (FAVV) en SABAM?
- Heb je het verplichte starterstraject afgerond?

Kon je vlot en **positief antwoorden** op deze vragen? Dan kan je je vergunning aanvragen.

Denk eraan dat dit ook nog enkele maanden kan duren. Lees goed [de procedure](#) op de website van Kind en Gezin.

Stap 4: de start en erna

Proficiat! Je hebt de vergunning van Opgroeien en je ben klaar voor de start.

Je kinderopvang is nooit af. Elke dag opnieuw werk je met ouders en kinderen, hou je het veilig en gezond, coach je je team, volg je je financiën op en bouw je je netwerk verder uit. Je groeit door wat goed gaat en je leert van wat fout gaat.

- Ook na je start kan je nog met **vragen** zitten. Aarzel niet om je klantenbeheerder bij Opgroeien, het ondersteuningsnetwerk Mentees of andere ondersteunende instanties om raad te vragen. Heb je een pedagogisch coach? Zij of hij staat je bij in je pedagogisch beleid.
- Blijf op de hoogte van kinderopvang: andere regels, nieuwe subsidies, interessante vormen of literatuur. Schrijf je in op de [nieuwsbrief kinderopvang](#).
- Of je pedagogisch goed bezig bent, weet je door **MeMoQ** te gebruiken. Er is een zelfevaluatie-instrument en heel wat handige tools. Je vindt ze op [de website van Kind en Gezin](#). Zo ben je meteen voorbereid op het bezoek van Zorginspectie. Zij gebruiken hetzelfde instrument om jouw kwaliteit te beoordelen.
- Blijft je kinderopvang **financieel** gezond? Volg je rekeningen op en spreek geregeld met je boekhouder. Krijg je problemen? Laat die niet aanslepen en vraag raad aan Mentees.

Met deze checklist helpen we je op weg om te weten of je goed bezig bent:

- Ik ben met alle elementen van **beleidsvoerend vermogen** aan de slag. Ik hou mezelf geregeld een spiegel voor.
- Ik **evalueer** geregeld mijn werking, samen met mijn team en mijn regionaal ondersteuner of pedagogisch coach. Ik analyseer elk aspect, trek de nodige besluiten en werk aan de mindere punten.
- Ik volg geregeld **vorming** over nieuwe onderwerpen of gebieden waarin ik minder ervaren ben. Daarnaast volg ik de **trainingsbehoeften** van mijn team op en bied ik hen de mogelijkheid om zich verder te ontwikkelen.
- Ik **communiceer** goed met ouders. Ik krijg veel schouderklopjes, maar ook af en toe eens een kritische opmerking. Daar ga ik mee aan de slag en laat dat ook weten aan de ouders.
- Ik heb een goed **contact** met de buurt, met het lokaal bestuur en het Lokaal Loket en met de andere kinderopvang in mijn omgeving.
- Ik heb een goede verstandhouding met mijn **klantenbeheerder** bij Opgroeien. Ik aarzel niet om deze persoon te contacteren als ik een vraag of een probleem heb.
- Ik ben geabonneerd op **de Nieuwsbrief Kinderopvang van Opgroeien en Unizo**. Zo blijf ik mee met de actualiteit. Ik laat me inspireren door de inspiratieprikkelers van 't OpZet of door andere lectuur, bijvoorbeeld: het magazine Kindertijd van VBJK of het Vakblad Kinderopvang.
- Ik houd mijn **boekhouding** goed bij en volg op of mijn opvang financieel gezond blijft.
- Ik voel me goed in mijn vel. Ik kan goed **omgaan met stress**. Kritiek beschouw ik als een leerpunt.

Waar kan je terecht voor informatie en vragen

Met je **algemene vragen** kan je terecht bij:

- Infopunt Mentees: 02 757 96 90 of infopunt@menteesvzw.be
- De Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100 of via [mail](#) of [chat](#)

Voor meer informatie over **het wat en waarom van de vergunningsvoorwaarden**, kan je terecht bij [de klantenbeheerders kinderopvang bij Opgroeien](#).

Voor ondersteuning in **hoe je al aan de slag gaat met beleidsvoerend vermogen** kan je terecht bij:

- [Mentees](#)
- VVSG (lokale besturen)
- Pools gezinsopvang (aangesloten onthaalouders)

Mogelijk heeft ook jouw koepel of werkgeversorganisaties een ondersteunend aanbod.

Verantwoordelijke uitgever

Bruno Vanobbergen
Administrateur-generaal Opgroeien
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel

Meer informatie

kindengezin.be